

Spis treści

Od autora 11

Część I

ANTYNOMIA ŻYCIA I ŚMIERCI

- Rozdział 1. **Życie jako zjawisko biologiczne** 15
- 1.1. Ogólna teoria systemów i cybernetyki 15
 - 1.2. Definicja życia 17
 - 1.3. Poglądy na genezę życia 22
- Rozdział 2. **Biogeneza i rozwój życia w teorii ewolucji** 35
- 2.1. Istota ewolucji 35
 - 2.2. Teorie postępu ewolucyjnego 38
 - 2.3. Dryf genetyczny 47
 - 2.4. Darwinowska chronologia dziejów człowieka 49
 - 2.5. Mechanizm procesu starzenia się 52
- Rozdział 3. **Życie w perspektywie kosmologii** 56
- 3.1. Problem życia we Wszechświecie 56
 - 3.2. Grawitacja 59
 - 3.3. Zasada antropiczna 61
 - 3.4. Modele „innych wszechświatów” 64
- Rozdział 4. **Ujęcie ekologiczne życia i śmierci** 76
- 4.1. Rola ekosystemów w promocji życia 76
 - 4.2. Międzynarodowe konwencje o ochronie środowiska 80
 - 4.3. Zmiany klimatu 82
 - 4.4. Światowy kryzys deficytu wody 91
- Rozdział 5. **Problem życia w medycynie** 96
- 5.1. Postęp w dziedzinie nauk medycznych 96
 - 5.2. Opieka medyczna 99
 - 5.3. Stan psychiczny człowieka w genezie choroby i powrotu do zdrowia 102

5.4.	Mechanistyczny stosunek do zdrowia	104
5.5.	Współczesny rozwój technologii	106
5.6.	Systemowe ujęcie życia	115
Rozdział 6.	Prokreacja	117
6.1.	Norma seksualna	117
6.2.	Modele zachowań seksualnych	119
6.3.	Psychologia prokreacji	127
6.4.	Działania profilaktyczne	134
Rozdział 7.	Życie i śmierć w filozofii	136
7.1.	Filozofia życia	136
7.2.	Naturalizm ontologiczny	142
7.3.	Pierwotna intuicja Henri Bergsona	146
7.4.	Egzystencjalizm	150
Rozdział 8.	Religia wobec życia i śmierci	154
8.1.	Metafizyka śmierci	154
8.2.	Śmierć i miłość	157
8.3.	Bezsilność wobec śmierci	159
8.4.	Wiara w życie wieczne	162
8.5.	Wielowymiarowość życia i śmierci	164
8.6.	Relatywizm form religijności	165
8.7.	Relacje między psychologią a religią	169
8.8.	Sekty religijne	170
Rozdział 9.	Psychologiczne wymiary życia	174
9.1.	Lęk przed śmiercią	174
9.2.	Reakcje w sytuacji żałoby	175
9.3.	Zagrożenia życia	179
9.4.	Zapobieganie chorobom cywilizacyjnym	183
9.5.	Ocena życia	187
Rozdział 10.	Moralność a życie	195
10.1.	Pojęcia „etyka” i „moralność”	195
10.2.	Inżynieria genetyczna	197
10.3.	Podejście holistyczne	207
10.4.	Biomedycyna	208
Rozdział 11.	Regulacje prawne w zakresie życia i śmierci	215
11.1.	Fundamentalne prawa człowieka	215
11.2.	Nienaruszalność życia	223
11.3.	Eutanazja	225
11.4.	Ochrona życia	228

Rozdział 12. Kulturowe aspekty życia i śmierci 233

- 12.1. Pojęcie kultury 233
- 12.2. Tradycje oświecenia 237
- 12.3. Kulturowe zmiany w Europie 241
- 12.4. Globalizacja a kultura 244
- 12.5. Konflikty zbrojne 246
- 12.6. Bieda 248
- 12.7. Dehumanizacja kultury 248

Rozdział 13. Śmierć i zagrożenie życia w mediach 252

- 13.1. Funkcje mediów 252
- 13.2. Internet jako źródło wiedzy i rozrywki 256
- 13.3. Manipulacja ludźmi 257
- 13.4. Zagadnienie interakcji 259
- 13.5. Kultura masowa jako przedmiot krytyki 264
- 13.6. Opinia publiczna 266
- 13.7. Wpływ mediów na proces myślenia ludzi 268

Rozdział 14. Śmierć w ujęciu nauk politycznych 273

- 14.1. Ogólna problematyka konfliktów 273
- 14.2. Przyczyny konfliktów 278
- 14.3. Teorie wyjaśniające konflikty 279
- 14.4. Skutki konfliktów 282
- 14.5. Czynniki neutralizacji konfliktów 285

Rozdział 15. Ambiwalentna rola postępu technicznego 293

- 15.1. Rozwój nauki i techniki 293
- 15.2. Los człowieka w warunkach współczesnej cywilizacji 298
- 15.3. Wpływ technologii na ludzkość 303

Część II

ŚRODOWISKO NATURALNE I CYWILIZACJA TECHNICZNA PRZECIWKO ŻYCIU

Rozdział 16. Kosmos jako destruktor życia 315

- 16.1. Historia kosmosu 315
- 16.2. Zagrożenia ze strony komet i planetoid 319
- 16.3. Zderzenia z innymi ciałami niebieskimi 320
- 16.4. Rola kosmicznych katastrof w rozwoju życia na Ziemi 327
- 16.5. Zniszczenia w wyniku zderzeń 330
- 16.6. Programy rozpoznawania niebezpieczeństwa ze strony Kosmosu 331

Rozdział 17.	Naturalne czynniki destrukcji życia	335
17.1.	Zmiany klimatu i ich skutki	335
17.2.	Przebiegunowanie Ziemi	339
17.3.	Promieniowanie kosmiczne	340
17.4.	Trzęsienia ziemi	342
17.5.	Powódzie	349
17.6.	Aktywność wulkanów	350
17.7.	Huragany	352
Rozdział 18.	Antropogenne czynniki destrukcji życia	354
18.1.	Prawo ochrony środowiska	354
18.2.	Redukcja zasobów materialnych	357
18.3.	System ochrony morza	358
18.4.	Degradacja lasów	362
18.5.	Rozwój rynku biopaliw jako zagrożenie dla środowiska	363
18.6.	Ocieplenie klimatu	364
18.7.	Katastrofy wywołane przez człowieka	365
18.8.	Odpady i śmieci	368
18.9.	Kodyfikacja prawna w zakresie ochrony środowiska	372
Rozdział 19.	Wybrane problemy biotechnologii	373
19.1.	Bioetyka	373
19.2.	Mukowiscydoza	376
19.3.	Terapia genowa	378
19.4.	Klonowanie	385
Rozdział 20.	Patologie genetyczne	392
20.1.	Depresja	392
20.2.	Schizofrenia	397
20.3.	Choroba Huntingtona	399
20.4.	Choroba Parkinsona	400
20.5.	Choroba Alzheimer	401
20.6.	Nowotwory	402
20.7.	Biologia syntetyczna	406
Rozdział 21.	Wyczerpanie zasobów koniecznych do utrzymania życia	409
21.1.	Trendy w gospodarce żywnościowej	409
21.2.	Susze	412
21.3.	Pustynnienie	413
21.4.	Las	415
21.5.	Woda	420

Rozdział 22. Życie w świecie niedoboru energii 429

- 22.1. Problem bezpieczeństwa energetycznego 429
- 22.2. Konta energetyczne 433
- 22.3. Międzynarodowa Agencja Energii 435
- 22.4. Energetyka w systemie gospodarczym państwa 436
- 22.5. Degradacja środowiska 437
- 22.6. Dostęp do surowców energetycznych 439
- 22.7. Wykorzystanie węgla 440
- 22.8. Energetyka jądrowa 440
- 22.9. Cyberterroryzm 445
- 22.10. Trendy podaży i konsumpcji energii 446

Rozdział 23. Zagrożenia demograficzne 450

- 23.1. Proces starzenia się ludzkości 450
- 23.2. Warunki życia a umieralność 456
- 23.3. Stosunek społeczeństwa do płci 457
- 23.4. Wzrost populacji 458
- 23.5. Zjawisko nieplodności 462
- 23.6. Bezdzielnosc 464
- 23.7. Załamanie demograficzne w Polsce 465
- 23.8. Znaczenie macierzyństwa i rodziny 467

Rozdział 24. Zagrożenia mikrobiologiczne 470

- 24.1. Choroby zakaźne 470
- 24.2. Grzyby 475
- 24.3. Gruźlica 476
- 24.4. Zakażenia szpitalne 480
- 24.5. Choroby pasożytnicze 480

Rozdział 25. Wadliwy system żywienia 490

- 25.1. Głód i niedożywienie 490
- 25.2. Obróbka pożywienia 499
- 25.3. Bezpieczeństwo żywności 500
- 25.4. Jod w produktach spożywczych 503
- 25.5. Żywność genetycznie zmodyfikowana 505

Rozdział 26. Antropopresja w środowisku wielkich miast 509

- 26.1. Postrzeganie przestrzeni 509
- 26.2. Zachowania terytorialne 514
- 26.3. Sytuacja przegęszczenia 517
- 26.4. Procesy urbanizacji 521
- 26.5. Jakość życia 526

Rozdział 27. Zagrożenia dla życia w ruchu drogowym 529

- 27.1. Skutki wypadków drogowych 529
- 27.2. Modernizacja dróg 530
- 27.3. Nadmierna prędkość 531
- 27.4. Udział osób starszych w ruchu drogowym 532
- 27.5. Nietrzeźwość uczestników ruchu 537
- 27.6. Ruch drogowy jako sytuacja trudna 545

Rozdział 28. Choroby cywilizacyjne 549

- 28.1. Ujemne skutki cywilizacji dla zdrowia 549
- 28.2. Czynniki ryzyka 552
- 28.3. Wpływ zmian cywilizacyjnych na płodność 565

Rozdział 29. Nowotwory 570

- 29.1. Etiologia nowotworów 570
- 29.2. Rak jelita grubego 571
- 29.3. Nowotwór piersi 577
- 29.4. Wsparcie społeczne osób chorych na nowotwory 582
- 29.5. Zapobieganie chorobom nowotworowym 584

Rozdział 30. Zaburzenia rytmu biologicznego i snu 591

- 30.1. Pojęcie rytmu biologicznego 591
- 30.2. Efektywność funkcjonowania pamięci i procesów emocjonalnych 592
- 30.3. Rytm okołodobowy 595
- 30.4. Cykl snu i czuwania 597

Rozdział 31. Bezczynność ruchowa 612

- 31.1. Skutki bezczynności ruchowej 612
- 31.2. Rola aktywności ruchowej 620

Rozdział 32. Zaburzenia łaknienia 631

- 32.1. Przyczyny otyłości 631
- 32.2. Leczenie otyłości 643
- 32.3. Anoreksja 645

Bibliografia 653